

УДК 504.748:574.587

СЕЗОННА ДИНАМІКА ГРУП МАКРОЗООБЕНТОСУ ПРОЛИВУ КОМСОМОЛЬСЬКИЙ (м. ДНІПРОПЕТРОВСЬК)

А. П. Похиленко, А. І. Дворецький

Дніпропетровський національний університет ім. Олесь Гончара,
Дніпропетровськ, Україна, vivtash@ukr.net

SEASONAL DYNAMICS OF MACROZOOBENTHOS IN KOMSOMOL'SKY STRAITS

A. P. Pokhylenko, A. I. Dvoretzky

Oles' Gonchar Dnipropetrovsk National University, Dnipropetrovsk, Ukraine, vivtash@ukr.net

Присутність донних організмів – показник стану водойм, тому детальні дослідження бентосу Дніпровського водосховища дозволять зрозуміти процеси формування фауни водойм уповільненого водообміну. Проби відбирали при моніторингових дослідженнях днозачерпувачем Екмана-Берджа за стандартною методикою (Митропольский, Мордухай-Болтовской, 1975). Усього відібрано та оброблено 23 проби. Донних мешканців фіксували в 4 % формаліні. Визначення матеріалу здійснювали після консервації організмів упродовж трьох діб при досягненні постійної “формалінової ваги”. Важення проводили на торсійних вагах по групах.

У межах літоралі о. Монастирський зустрічаються типові фітофіли-молюски *Viviparus viviparus* (Linnaeus, 1758), *Bithynia tentaculata* (Linnaeus, 1758), *Lymnaea ovata* (Draparnaud, 1805), *Dreissena bugensis* (Andrusov, 1847), *D. polymorpha* (Pallas, 1771), *Lithoglyphus naticoides* (C. Pfeiffer, 1828), *Valvata piscinalis* (Muller, 1774), *Theodoxus fluviatilis* (Linnaeus, 1758). Визначені також види реофіли: *Limnodrilus michaelseni* (Lastoskin, 1936), *Fagotia esperi* (Ferussac). Не дивлячись на широку екологічну пластичність більшості представників олігохет, у дослідженій акваторії зустрічаються лише три види: *L. michaelseni*, *Nais simplex* (Piguet, 1906), *Pristina amphibiotica* (Lastoskin, 1927) із загальною біомасою 0,03–1,39 г/м² та щільністю 20,0–1066,7 екз./м². Це може бути пов'язано зі зниженою кислотністю води (олігохети надають перевагу лужному середовищу існування) або зі швидкістю течії на даній ділянці ріки. Середня біомаса зообентосу становила 24 г/м² при максимальному значенні 55 г/м², домінують хірономіди (*Procladius ferrugineus* (Kieffer, 1919), *Polypedilum convictum* (Walker, 1856), *P. nubeculosum* (Friger, 1818)), олігохети (*L. michaelseni*) та молюски (*V. viviparus*, *D. bugensis*). Найвищі показники біомаси зообентосу відмічені у біотопі замуленого піску зі значною кількістю листового опаду, що сприяє розвитку гамарусів. За рахунок зниження чисельності гамарид до весни спостерігається незначне падіння загальної біомаси літорального зообентосу (з 55,00 до 15,40–31,20 г/м²). Поряд із цим підвищилась частка хірономід та олігохет. Чисельність амфіпод і дїптер коливалась на рівні 13,30–140 екз./м².

За індексом Майєра (дорівнює 12 баллам) досліджену ділянку можна віднести до третього класу. Задовільний стан води підтверджують індекси Goodnight-Whitley (олігохети складають менше 60 % загальної чисельності донної фауни), індекс видового різноманіття Менхініка незначний (0,88). Індекс сапробності, за яким визначають ступінь забруднення (Макрушин, 1974), становить 3,27. Таким чином, обстежену ділянку можна віднести до β-мезосапробної зони. За даними (Яковенко, Дворецький, 2009) по всій акваторії Дніпровського водосховища середня біомаса зообентосу складала 8,20 г/м², бентос високопродуктивний.

На даному етапі роботи можна зробити попередній висновок про те, що молюски – основний структурний елемент антропогенно навантаженого біоценозу, а головні чинники, які обумовлюють сезонні флуктуації розвитку бентофауни на цей період, – змивання мулу весняними повеневими водами та живлення риб.